І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125

УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 6. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 10-го СІЧНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, JANUARY 10, 1975 No. 6. VOL. LXXXII.

УКРАЇНСЬКА УЧАСТЬ У СВЯТКУВАННЯХ 200-РІЧЧЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ, ПІДТРИМКА І СКРІПЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОЛІ В РОЗВИТКУ КАНАДИ, ДАЛЬШЕ РОЗГОРТАННЯ АКЦІЇ В ОБОРОНІ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНІ, ПРОГОЛОШЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ТА ІНШІ СПРАВИ І ПЛЯНИ НА 1975 РІК БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД І РІШЕНЬ ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНСЮЗУ

КОЖНИЙ АКТИВНИЙ УЧАСНИК НАДЗВИЧАЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ УНС В ЦЬОМУ РОЦІ МОЖЕ ЗБАГАТИТИСЬ НА $1,000

Джерзі Ситі. — Кожний активний учасник Надзвичайної Організаційної Кампанії Українського Народного Союзу, організуючи кожного місяця бодай по одному членові, може збагатитись на ОДНУ ТИСЯЧУ долярів, згідно з умовами та надзвичайними нагородами за участь у цій кампанії, схваленими Головним Екзекутивним Комітетом УНС на перших його нарадах в цьому новому році, які відбулися минулого понеділка, 6-го січня. Наради цим разом відбулися в Ню Йорку і в них взяли участь усі екзекутивні урядовці: головний предсідник Иосип Лисогір, який наради відкрив і ними проводив, заступник головного предсідника д-р Іван Флис, головний директор для Канади сенатор Павло Юзик, заступниця головного предсідника Марія Душник, головний секретар Володимир Сохан, головний касир мґр Уляна Дячук та головний організатор Степан Гавриш і редактор Антін Драган.

Після відкриття нарад, схвалення їх порядку та затвердження протоколу з попередніх нарад, цим разом не було звичайних на таких нарадах звітів поодиноких урядовців, (за виїмком короткого звіту мґр Уляни Дячук про нові інвестиції, який схвалено), натомість зразу приступлено до обмірковування головніших справ і проблем та плянів на 1975-ий рік, зокрема Надзвичайної Організаційної Кампанії, як головної передумови дальшого скріплення українського стану посідання та української сили і значення в Америці і Канаді.

5,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ 12,000,000 ДОЛЛЯРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Плян Надзвичайної Організаційної Кампанії УНС в 1975-му році зреферував головний організатор Степан Гавриш. Після всебічного обмірковування справи вирішено, щоб кампанія проходила під найбільш актуальним в цьому році гаслом: „ЗА УКРАЇНСЬКУ ЗІРКУ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ПРАПОРІ, ЗА ПЕРЕДОВЕ УКРАЇНСЬКЕ МІСЦЕ В КАНАДСЬКІЙ МОЗАЇЦІ". Остаточну мету кампанії встановлено на П'ЯТЬ ТИСЯЧ НОВИХ ЧЛЕНІВ, забезпечених на загальну суму ДВАНАДЦЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ. За активну участь у цій кампанії, крім практикованих досі звичайних поважних нагород і почестей, схвалено ще ряд надзвичайних нагород включно із можливістю здобути ОДНУ ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ для кожного, хто КОЖНОГО МІСЯЦЯ в році організуватиме бодай ОДНОГО ЧЛЕНА. Це повинні мати на увазі всі організатори, всі секретарі та урядовці Відділів, як і всі члени УНСоюзу, бо проґайнуванням хочби тільки одного місяця без цього обов'язкового одного члена автоматично втрачається нагоду на цю поважну нагороду. Признано також ряд інших великих нагород та почестей, зокрема для тих, які в цій кампанії здобуть по 25, 50 75 та 100 і більше членів, які своєчасно будуть подані до відома.

109 боргових зобов'язань на 599,000 долярів

Головна касирка мґр У. Дячук поінформувала про справу т. зв. Боргових Зобов'язань для фінансування коштів Української Будівлі. Як відомо, УНСоюз на бажання своїх членів видає їм ці Борогові Зобов'язання на суми, починаючи від одної тисячі долярів на п'ять років часу та на вісім відсоткову стопу. Досі видано 109 таких Боргових Зобов'язань на загальну суму 599,000 долярів, отже майже 6,000 долярів припадає пересічно на кожне таке Зобов'язання. Ціллю цих зобов'язань є дати нагоду членам УНСоюзу корисно інвестувати в своїй власній установі свої ощадності, за які УНСоюз виплачує вісім відсотків, замість платити такі відсотки від позичок в банках. Як відомо, забезпеченеві закони дозволяють тільки на обмежену інвестицію власних фондів у такі нерухомості. За видані Борогові Зобов'язання УНСоюз від 1-го жовтня по 31 грудня 1974 виплатив уже титулом відсотків 8,298 дол. Тому, ці Боргові Зобов'язання видається тільки членам та Відділам УНСоюзу, їх не реклямується в пресі, але їх видача продовжується на бажання членів чи Відділів.

Українська Будівля

Головний предсідник Иосип Лисогір познайомив основно екзекутивних урядовців із станом фінансування 15-поверхової Української Будівлі, зокрема із заходами, щоб замість короткореченцевих банкових позичок дістати довгореченцеву гіпотечну позичку. Заходи продовжуються і мають добрі вигляди. Продовжуються з добрими виглядами на успіх заходи для винайму дальших поверхів в цій Будівлі, в якій, крім трьох поверхів, що їх займають Головна Канцелярія УНС та В-во „Свобода", винаймлено вже чотири поверхи, три сусідньому банкові та один урядові державного Соціяльного Забезпечення. Тепер конкретизуються поступово розмови про дальших чотирьох поверхів.

Загальні справи

Під час наради віддано відповідну увагу зреферованим ред. А. Драганом таким загальним справам, як підготова до відзначення 200-річчя Американської Незалежности в 1976 році, відповідна увага і відзначення 100-річчя першого масового приїзду до Америки українських поселенців і 25-річчя масового переселення до Америки і Канади українських скитальців після Другої світової війни, всебічна підтримка передової ролі українців в розвитку багатокульнурної канадської мозаїки, потреба і можливості дальшого розгортання широкої акції оборони нехтованих окупантом людських прав в Україні, видавничі та інші подібні потреби і можливості. В усіх цих справах винесено відповідні рішення. Нараду закінчено схваленням проєкту новорічного звернення Головного Екзекутивного Комітету до членства УНСоюзу.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ЗІРКУ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ПРАПОРІ, ЗА ПЕРЕДОВЕ МІСЦЕ УКРАЇНЦІВ У КАНАДСЬКІЙ МОЗАЇЦІ

НОВОРІЧНИЙ ЗАКЛИК ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНСОЮЗУ

СОЮЗІВЦІ!

За нами багатий в події 1974-ий рік, який в багатьох відношеннях можна б записати в історію, як „союзовий рік". Він бо був ювілейним і рівночасно конвенційним роком, отже належав до років, які становлять своєрідні межові стовпи в розвитку нашого Союзу, а з ним і нашої громади. Вже на початку того минулого 1974-го року, точно у 80-річчя створення нашого Союзу 22-го лютого, врочисто відкрито нашу 15-поверхову Українську Будівлю та присвячено її тим нашим піонерам, які в організаційних рямках УНСоюзу започаткували Американську Україну. В тому році відбулася також наша вже 28-ма з черги Конвенція, яка вибрала провід та схвалила напрямні нашої праці і нашого розвитку на чергові чотири роки. Наші організаційні ряди збільшилася в тому році на понад 4,000 нових членів, вони в тому ж часі й проріділи на приблизно таку ж кількість тих, які померли, чи виплатили своє забезпечення або перестали бути членами.

Багато уваги й зусиль в тому році наш Союз, його публікації та найширші кола його членства віддали на оборону нехтованих окупантом людських прав в Україні, зокрема на оборону В. Мороза, Л. Плюща та інших запроторених до в'язниць і закладів для божевільних українських інтелектуалістів. Готовість УНСоюзу покрити всі видатки, зв'язані з їх перевозом на Захід та лікуванням, мали поважний вплив на відповідні заходи в цій справі, що їх робили та продовжують американські університети і міжнародні установи.

Це було минулого, 1974-го року.

Новий 1975 рік, який тільки що почався, приносить нам нові виклики та ставить перед нами нові завдання. В цьому 1975-му році сповняється точно СТО РОКІВ від часу першого масового приїзду і поселення в Америці українських еміґрантів та 25 років від часу найбільш масового приїзду і поселення в ЗСА і Канаді нашої „свіжої крови" після Другої світової війни. Цей же 1975-ий рік попереджає відзначення і святкування найбільшої події в історії З'єднаних Стейтів Америки, 200-річчя їхньої Незалежности, яке припадає в наступному 1976-му році та до якого вже від років найбільш інтенсивно приготовляється вся американська нація та всі її етнічні групи. Також і ми, українці, повинні і мусимо вчинити все можливе, щоб з цієї нагоди і наша українська зірка у всій своїй величі і красі заблистіла на американському етнічному прапорі. Закликаємо всі Відділи УНС та всіх наших членів, щоб найбільш активно включалися в підготову як загально-американських, так і окремих українських святкувань 200-річчя Американської Республіки. Український Народний Союз зі свого боку вже поробив заходи для публікації більшої наукової праці про історію українського поселення та український вклад у всебічний розвиток в розвиток Америки та ряду інших видань. Усі Відділи та членство УНСоюзу в Канаді закликаємо до такої активної участи та підтримки передової української ролі в розвитку канадської багатокультурної мозаїки.

До цих наших великих завдань в цьому 1975-му році долучується необхідність дальшого розгортання всіх наших зусиль для оборони людських прав в поневоленій Україні. Для цієї мети УНСоюз ставить до розпорядження свій престиж і свої зв'язки із загальноамериканськими установами, свої публікації та свій вже багатотисячний Фонд Наглої Потреби, закумульований з дивідендових пожертв своїх членів та призначений на рятунок життя і волі українців.

Проте, найбільшою силою і наймогутнішим засобом в усіх цих починах і акціях завжди були і будуть тепер десятки тисяч високоідейного, найбільш активного та неперевершено жертвенного членства Українського Народного Союзу, Тому то, для дальшої мобілізації цих наших людських і матеріяльних ресурсів та рівночасно для скріплення і поширення всіх наших акцій і тим самим для запевнення українській зірці належного їй місця на американському прапорі та для запевнення передової ролі українців в розвитку канадської мозаїки проголошуємо під цим гаслом на цей 1975-ий рік.

НАДЗВИЧАЙНУ ОРГАНІЗАЦІЙНУ КАМПАНІЮ з метою збільшити Український Народний Союз на дальших П'ЯТЬ ТИСЯЧ НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ ДВАНАДЦЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ, що буде рівночасно і великим та найкращим матеріяльним забезпеченням і охороною цих нових членів в теперішній складній економічній ситуації.

Подробиці цієї НАДЗВИЧАЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ, речеві і почесні звичайні та надзвичайні нагороди для її активних учасників будуть своєчасно проголошені .На цьому місці закликаємо всіх організаторів, урядовців Відділів та найширші кола членства Українського Народного Союзу найбільш активно включитися в цю ОРГАНІЗАЦІЙНУ КАМПАНІЮ, яка є рівночасно кампанією ЗА ВІДПОВІДНЕ МІСЦЕ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЗІРКИ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ ПРАПОРІ, ЗА ПРОВІДНЕ УКРАЇНСЬКЕ МІСЦЕ В МОЗАЇЦІ КАНАДСЬКОЇ БАГАТОКУЛЬТУРНОСТИ, ЗА КРАЩЕ МАЙБУТНЄ ВСІХ УКРАЇНЦІВ РАЗОМ І КОЖНОГО ЗОКРЕМА!

З НОВИМ РОКОМ — ЩАСТИ БОЖЕ!

Джерзі Ситі, січень 1975.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

У Франції переведено акцію в обороні українських політичних в'язнів

Париж (УЦГКФ) — Ще в березні 1974 р. постав при Українському Центральному Громадському Комітеті у Франції (УЦГКФ) Комітет оборони українських політичних в'язнів. На початку березня відбулася роздача летючок у більших містах Франції ва вислано листи до депутатів Національної Асамблеї. Деякі депутати (П. В Кусте, П. Коріс, П. Бернар-Реймон та інші) як теж різні особистості відгукнулися й підтримали акцію комітету.

В половині квітня при Комітеті оборони українських політв'язнів створено окремий Комітет оборони Валентина Мороза (відповідальні: В. Косик, К. Митрович, А. Жуковський), щоб концентрувати акцію більше довкола особи українського історика. Знову десятки листів вислано до депутатів та до особистостей. Депутати Фредерік-Дюпон, д-р Анн-Марі Фріч, Г. де Гастін, парляментарна група „Унія центристів", професори П. Паскаль, Г. Замойська, Н. Струве, Ж. К. Маркаде, П. Лєтаменклія, журналіст Макс Рішар та ряд інших осіб підписали заклик в обороні В. Мороза, який звучить:

„Дуже струбовані долею українського історика Валентина Мороза, ув'язненого у Владимірській тюрмі, біля Москви, і який є хворий, ми прохаємо вас невідступно інтервеніювати перед совєтським урядом, щоб добитися, в ім'я гуманітарних засад, його переведення до шпиталя та звільнення". Цей заклик призначений для міжнародних організацій.

У справі В. Мороза були вислані наприкінці липня телеграми до міністрів закордонних справ ЗСА, Канади, секретарів ОН і Щербицькому, як теж самому В. Морозові, бо акція була прямо пов'язана з його голодівкою. При тій нагоді треба відмітити, що голодівки солідарности з Морозом у Парижі не було, але члени СУМ, які в той час були на Високошкільних курсах УВУ, взяли участь у голодівці, яка відбулася в Мюнхені.

Організатори акції перевели двічі збірку під українською католицькою церквою на покриття коштів.

Про акцію в Парижі поінформовано комунікатом французьку пресу, яка подала про це інформації (напр. Лє Монд 28 липня м. р.).

Комітет В. Мороза вислав окремий комунікат до місцевої французької преси з нагоди совєтської манифестації у Везін-Шалєті, яка відбулася 13 жовтня м. р. (відкриття погруддя Т. Шевченка), вказуючи зокрема на переслідування в Україні, на долю В. Мороза, та на підступний пропаґандивний характер большевицької імпрези в малій місцевості центральної Франції.

Акція Комітету оборони політв'язнів і Комітету В. Мороза продовжувалася до початку грудня, коли заклик з підписами вислано до голови Міжнародного Червоного Хреста в Женеві, до генерального секретаря ООН Курта Вальдгайма, до Міжнародного Комітету оборони прав людини в СССР (Бельгія), до централі Амнесті Інтернешинел (Лондон). Ця остання організація відповіла, що В. Мороз припинив голодівку, бо йому змінено режим ув'язнення, та що тепер робляться старання, щоб отримати дозвіл на його виїзд до ЗСА, куди його запрошено на викладача Гарвардського університету.

Окрему акцію в обороні В. Мороза провела 1 грудня ОУМуФ.

З нагоди приїзду до Парижа Л. Брежнєва, УЦГКФ звернувся, 29 листопада 1974 р., до президента Франції з проханням, щоб він підняв у своїх розмовах з генеральним секретарем компартії СССР питання постійного порушення прав людини в Україні. В листі сказано, що сотні українців ув'язнено, засуджено, звільнено з праці

(Закінчення на стор. 4-ій)

„Дейлі Нюз" згадує про поневолення українського народу Москвою

Ню Йорк. — Популярний нюйоркський щоденник „Дейлі Нюз" у своїй редакційній статті, поміщеній у виданні цієї газети за понеділок, 6-го січня, коментує оприлюднений недавно звіт організації „Фрідом Гавз", в якому Совєтський Союз був зарахований до „найбільш імперіялістичних країн сьогоднішнього світу", з огляду на дуже низький рівень самовизначення, що його Москва дозволяє своїм так званим національним меншинам. У передовиці під заголовком: „Погляньте хто імперіяліст", ця нюйоркська газета пише, що такі народи, як білорусини, естонці, литовці, татари й українці не мають жадного впливу на формулювання політики совєтського уряду чи комуністичної партії. Передовиця закінчується словами: „Пригадаймо цей факт в майбутньому, коли „Ізвєстія" або „Правда" знову почнуть горлати про великих і поганих імперіялістів".

В. Щербицького нагородили орденом Леніна і золотою медалею „Серп і Молот"

Москва. — У совєтській пресі з 31-го грудня м.р. проголошено окремий указ Президії Верховної Ради СССР про присвоєння звання Героя Соціялістичної Праці" першому секретареві ЦК Комуністичної партії України Володимирові Щербицькому та вручення йому ордена Леніна і золотої медалі „Серп і Молот". „Указ Президії" підписали голова Президії Верхавної Ради СССР М. Підгорний і секретар Президії М. Георгадзе. В. Щербицького нагороджено „За видатні заслуги в керівництві роботою партійних організацій республіки по виконанню рішень XXIV-го з'їзду КПРС про розвиток сільського господарства, значному збільшенню виробництва зерна і забезпеченню продажу державі в 1973 і 1974 роках по мільярду пудів хліба". Таке ж відзначення і за такі ж „заслуги" дано також першому секретареві ЦК КП Узбекістану Ш.Р. Рашидову.

ФЕДЕРАЦІЯ ВЧИТЕЛІВ ЗАПРОСИЛА ДИСИДЕНТА А. МАРЧЕНКА ПРИЇХАТИ ДО ЗСА

Ню Йорк. — Алберт Шенкер, президент Об'єднаної Федерації Учителів ЗСА, поінформував, що ця Федерація вислала запрошення відомому совєтському дисидентові і письменникові Анатолієві Марченкові прибути до З'єднаних Стейтів. Запрошення було переслано на адресу А. Марченка в СССР і до совєтської амбасади в ЗСА минулого тижня. Досі Федерація не одержала від Марченка ніякої відповіді.

П. Літвінов, який тепер перебуває в ЗСА та який у свій час находився разом з Марченком в одному концтаборі, повідомив, що 6 січня він розмовляв з Марченком і сказав йому про це запрошення. Згідно із заявою Літвінова, Марченко був врадуваний запрошенням і готовий з нього скористати, якщо совєтський уряд дозволить йому на еміґрацію з СССР до ЗСА. За інформаціями закордонних кореспондентів в Москві, Марченко має погодження уряду на виїзд до Ізраїля. Урядові чинники повідомили його, що він мусить скористати з цього і виїхати до Ізраїля, або знову наразитися на ув'язнення. А. Марченко перебув у совєтських тюрмах і концтаборах одинадцять років. Сам він не є жидівського походження, але жидівського походження є його дружина. Він ніколи не втримував зв'язків з жидівськими дисидентами, але совєтські чинники з якихось міркувань заінтересовані в тому, щоб Марченко виїхав не до ЗСА, а до Ізраїля. Згідно з інтерпретацією П. Літвінова, совєтський уряд не хоче формально признати, що є совєтські еміґранти з виключно політичних міркувань і хоче можливо найбільше число еміґрантів підтягнути під категорію еміґрантів до Ізраїля.

А. Марченко відомий на Заході з уваги на свою книгу „Мої свідчення", у якій він розповідає про совєтські концтабори. В СССР А. Марченко постійно виступав в обороні переслідуваних совєтським режимом інтелектуалістів. Федерація Учителів ЗСА вислала запрошення Марченкові на основі рекомендації Ад Гок Комітету Інтернаціональної Свободи, організації з осідком у Ню Йорку, яка об'єднує письменників, мистців, профспілкових лідерів і оборонців громадянських прав.

Вістки про хворобу Брежнєва не підтвердилися

Москва. — Совєтське аґентство ТАСС опубліковувало повідомлення, заперечуючи поширювані на Заході вістки, мовляв, на Кремлі ведеться боротьба за владу. Це повідомлення появилося безпосередньо після опублікування інформації, що Л. Брежнєв був присутній на похоронах своєї матері 8 січня. Повідомлення ТАСС є непрямим запереченням поголосок про важку хворобу Брежнєва і що він мав би прибути на лікування до ЗСА. Як відомо, ці вістки поширилися ще під кінець грудня, коли у зв'язку з відвідинами єгипетських міністрів у Москві було подано до відома, що Брежнєв не виїде на Близький Схід з офіційними відвідинами. Єгипетські чинники подали, що фактичною причиною є поганий стан здоров'я Брежнєва. Нещодавно французька газета „Ле Монд" опублікувала статтю, пишучи про „політичну нестабільність" на Кремлі і про боротьбу за владу. Цей коментар дав привід для виступу ТАСС з запереченням, але у своєму повідомленні ТАСС ніде нічого не говорить про стан здоров'я Брежнєва.

Президент Форд до 2-ох тижнів оприлюднить нову економічну програму

Вашингтон. — Білий Дім у середу, 8 січня, повідомив, що президент Джералд Форд до 2-ох тижнів оприлюднить нову економічну програму, яка дуже різнитиметься від тієї, яку він оголосив минулого жовтня. Первісна програма Білого Дому була досить консервативна, пропонувала розв'язку більшости економічних проблем країни „добровільними заходами" та головну увагу звертала на поборення інфляції. Пресовий секретар Білого Дому Рон Нессен заявив кореспондентам, що вона програма буде більше „строга' та натякнув, що Уряд присвятить стільки само або і більше уваги для поборювання економічної рецесії, як для поборювання інфляції. Нессен сказав, що нова економічна програма буде передана членам Конґресу протягом наступних 2-ох тижнів, а її подробиці Президент поясни́ть у своїм Посланні про Стан Унії, що буде виголошене десь в кінці цього місяця, хоча точної дати ще не установлено. Пресовий секретар Нессен сказав, що президент Форд вважає, що нова програма є „гостра", але конечна для „привернення довір'я" американського народу та індустріяльного сектора до американської економічної системи.

Пентаґон вимагає збільшення військової допомоги для Камбоджі

Вашингтон. — Речники Департаменту оборони твердять, що якщо Конґрес не схвалить додаткових фондів на військову допомогу для Камбоджі, то Пентаґон вже в квітні ц.р не матиме досить грошей, щоб постачати навіть амуніцію для анти-комуністичного уряду Камбоджі. Департамент оборони і Білий Дім вказують, що без цієї допомоги від ЗСА уряд прем'єр-міністра Лон Ноля не встоїться проти комуністичних партизантів, які одержують зброю і фінансову допомогу від ряду комуністичних держав.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Інфляція – рецесія

Коли від 1972 року вся атмосфера в Америці була затроювана сумною політичною сенсацією Вотергейту, то після зречення президента Ричарда Ніксона 9 серпня 1974, після інавгурації його наступника Джералда Форда в наступному дні та заприсяженні нового віцепрезидента Нелсона Рокефеллера 18 грудня минулого року, — вже не політика, а економіка полонить уми американських громадян. Ще прийде присуд у судовому процесі проти 5-ох колишніх високих урядовців за президентури Ніксона, ще буде продовжуватися процедура їх відкликів до вищих судів, але це буде вже тільки маловажний для суспільства епілог.

Уже в 1973 і 1974 роках болюче довелося відчувати широким верствам народу інфляцію, наявним проявом якої були перегони між зашикою заробітків і звишкою цін на предмети першої потреби. Але однаково колись Ричард Ніксон ,як тепер Джералд Форд рішуче твердили, що Америці не загрожує рецесія і називали інфляцію „ворогом ч. 1". Проте, непевність завтрішнього дня наляхала широкі кола суспільства. І хоча передріздвяний рух у крамницях був ще досить великий, проте продаж автомобілів інвестиції у розбудову підприємств, будівельний рух, заокеанські подорожі літаками — значно зменшилися. Наслідок такий, що число безробітних перевищило 7 відсотків робочої сили, послабла продукція, настала загроза ліквідації численних продукційних варстатів, — типові познаки економічної рецесії.

І ось Уряд опинився перед новою проблемою: котра загроза більша? Чи боротися проти інфляції зменшуванням видатків, зрівноваженням державного бюджету, зрівноваженням торговельного балянсу — чи, навпаки, стимулювати народне господарство, щоб не допустити до зросту безробіття і промислово-торговельного застою?! В американській державній системі вирішне слово має Президент, але йому — як це сам недавно заявив — дуже трудно рішатися на будь-які радикальні засоби, як, наприклад контроля цін і заробітків, зменшення чи підвищення податків, обмеження імпорту новими митами і т. п., коли в усіх цих справах його економічні дорадники мають взаємосуперечні думки.

Теперішня економічна криза в Америці є міжнародною проблемою, бо ввесь світ зацікавлений у здоровій економіці Америки. Тому можна очікувати, що Америка переборе теперішні економічні труднощі, які бували вже не раз і — минулися.

Під московським караулом...

Обговорюючи напередодні нового 1975 року державний плян розвитку Української ССР та її бюджет „в світлі рішень грудневого Пленуму ЦК КПСР", „Радянська Україна" з 28-го грудня м. р. у передовому коментарі — як пристало на речника окупанта-експлуататора — б'є у великий дзвін тривоги, закликаючи промислові підприємства і колгоспи до посиленої праці. „Щоб успішно виконати завдання п'ятирічки — пишеться в коментарі — треба у завершальному її році, тобто в 1975, виробити 195,2 мільярди кіловат годин електроенергії, видобути 219 мільйонів тонн палива, 67,2 мільярда кубометрів газу, випалити чавуну майже на три мільйони тонн, а сталі — на мільйон тонн більше, ніж у цьому році. Широкий фронт робіт мають виконати будівельники республіки. Курс на третій мільярд пудів зерна взяли трудівники села".

Кремлівські верховоди, як бачимо, наклали на свою українську колонію ще більші завдання, які Україна повинна виконати в новому 1975-му році. Очевидно, їхні підголоски в Києві свідомі того, що „недбалість, розхлябаність, зневажливе ставлення до визначених партією завдань" може закінчитись так само трагічно, як уже багато разів кінчалося для їх попередників і тому вони заповідають боротьбу за підвищення якости праці, „яка повинна проймати всі сфери діяльности. Республіканські міністерства й відомства — говориться в коментарі — керівники підприємств повинні уважно розібратися із станом справ по кожному відстаючому заводу, фабриці, будові, викривати причини їх незадовільної роботи і добиватися того, щоб вони подолали відставання, успішно завершили п'ятирічку". Враховуючи, що проведена аналіза роботи промислових підприємств показала й великі недоліки, „які стримують підвищення й ефектовність суспільного виробництва і чимало відстаючих колективів" — можна очікувати ще більшого терористичного натиску окупанта на українського робітника і селянина-колгоспника, які в подвійній натузі мусітимуть працювати, щоб „успішно виконати" накинені їм окупантом-експлуататором драконські „накинення".

І. Головінський

„СУЧАСНА ДІЙСНІСТЬ І ВАЛЕНТИН МОРОЗ"

Можна сміло сказати, що мало подій минулих кількох років так зрушили і застивізували українське громадянство, як доля сучасних українських борців за загальнолюдські і національні права. Серед численних героїчних постатей особливо сильним символом став історик Валентин Мороз. Безперечно, що в його вчинках, публікаціях, у його поставі до жорстокої підсовєтської дійсности мусіло бути багато символічного, багато того, чого прагнула сучасна людина. У психологічному розумінні він став підсвідомим каталізатором, виявом бажань мільйонів, і це уможливило йому стати новим символом довготриваючого змагу.

Валентин Мороз народився 1936-го року. Він був іще зовсім малим хлопцем, коли закінчилась Друга світова війна, і на усіх землях України закріпилася совєтська влада.

В першу чергу, чим була характеристична та доба, в якій зростав і виховувався Валентин Мороз? Безсумнівно, це була доба, загальною прикметою якої було пониження вартости і гідности людини. Одиниця більше як колинебудь почувалася безсилою в обличчі подій, зданою на ласку і неласку сил на які вона не мала найменшого впливу. Над сотнями тисяч людей і цілими народами зависло мариво фізичної заглади. Атомова доба, яка почалася 1945 р., здавалось, ще більше підкреслила безсилість одиниці. Витворилось враження що настав час переоцінки вартостей і заперечення індивідуальности. На Заході зневірена інтелектуальна верства почала шукати змісту життя не в його суті, не в цілі, але в щоденному існуванні — екзистенції. Так появився напрямок екзистенціялізму, як філософії модерної людини.

Його відомими речниками стали Едмунд Гуззерол Гайдеггер Сартр. Особливо Сартр проповідував теорію, що „існування це суть життя". Цю думку підхопили деякі елементи збаламученої молоді, що довело в недавньоминулому до загальновідомих анархістичних бешкетів „Нової лівиці".

Багато людей перестали думати про зміст життя, ідеї стали неморальними і непопулярними кличами. Світом опанував комерціялізм, а людство, здається, піддалося диктатурі технократії.

В час, здається, найбільшого тиску, коли безнадійність і затрата віри почали опановувати слабодухів, немов передвісники грядучої весни, появились шестидесятники.Тоді, коли в Західній Европі і в Америці молодь шукала суті життя в самому існуванні, на Україні виростало нове покоління, яке шукало „свого розуму" у Сковороди, „вчились так, як треба" від Шевченка. До нас почали доходити голоси Симоненка, Чорновола, Світличного, Дзюби, Сверстюка, Мороза та інших. Ті голоси не тільки скріпили надію і віру в слушність боротьби за загальнолюдські ідеали, але, можна сміло твердити, що на словах шестидесятників, на віршах Симоненка й інших виховалось і змужніло свідоме покоління на еміграції, яке в сімдесятих роках повело широкозакросну і успішну акцію в обороні Валентина Мороза.

Мороз сьогодні вже став символом завдяки своїй героїчній поставі і завдяки рисам свого характеру і духа, на які була спрагнена сучасна ідеалістична молодь.

Які ж це прикмети Мороза, що так промовисто говорять до нас сьогодні? В першу чергу він вихованець системи комуністичного шкільництва, опертого на воюючім атеїзмі і механістичній рефлексології Павлова. Система, яка чваниться, що вона виховує будівничих нового суспільства і плекає „паростки" комунізму. Система, яка намагається, за словами Н. Крупскої і А. Макаренка, викорінити індивідуалізм і плекати колективізм. Одначе, тій виховній системі не вдалося „скувати душі живої" Мороза.

Він по фаху історик, якого учили розуміти історію з точки погляду „діялектичного матеріялізму", в дусі „ленінської дружби народів". Але Мороз, за словами Шевченка, вчився так, як треба і відкрив свою мудрість. Він скоро зрозумів, що „діялектичний матеріялізм" — це тільки логічний силогізм на послугах брехні, а „ленінська дружба народів" — це русифікація і колоніялізм.

Мороз міг легко пристосуватися до існуючих обставин і реальностей життя, але він не хотів кривити душею і став символом заперечення опортунізму. Постава Мороза кидає нове світло на розуміння й інтерпретацію сучасної дійсности. Як же ж можна розуміти поняття дійсности на тлі героїчної постави Мороза? Самозрозуміло, що слід розуміти тут дійсність у суспільно - громадському і політичному сенсі. Така дійсність не є ніколи нерухомим „зафіксованим" поняттям, яке можна пізнавати об'єктивно, як, наприклад, фізичну дійсність. Суспільно - громадська чи політична дійсність — це в першу чергу динамічне поняття. У тому розумінні „дійсність" — це вислід змінливого взаємовідношення одиниць і груп в межах часу і простору. Коли хтось говорить про політичну дійсність, то він інтерпретує взаємовідношення поміж одиницями і гру-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

СЛОВО. Збірник 5. Література, мистецтво, критика, мемуари, документи. Накладом Об'єднання Українських Письменників у Канаді „Слово", Едмонтон, Алберта, Канада, 1973, ст. 272. Редагували: Святослав Гординський (головний редактор), Олег Зуєвський і Юрій Клиновий. Обкладинка роботи Якова Гніздовського.

В „Післяслові" Редакція заявляє, що цей, п'ятий вже, збірник „Слова" „появляється як показ творчости українських письменників у діяспорі, передусім з Канади і ЗСА". Редакція зібрала твори, вибрала кращі та подбала про частину коштів на видання. Розміщено твори за абеткою.

В цьому збірнику заступлені література, критика, мемуари, і зовсім немає нічого з мистецтва та з документів. Та це не значить, що ця п'ята книжка нецікава для читача.

В ній маємо поетичні твори 19-ох поетів, які виступають із 70- творами. Це найбагатший розділ в книзі. Важко тут давати якусь оцінку. Можна б тільки цікавитися, про що співають українські поети у вільному світі, коли на українській землі ворог нищить нашу культуру, а деякі наші земляки йому допомагають. Всі вірші з формального боку поправні, наші поети дбають про форму своїх творів, вони шліфують їх як самоцвіти, що їх плекають у своїх серцях.

Більшість поетів не цікавляться „політикою", в них переважає „чиста поезія". Лише деколи вирветься з зболілого серця могутнє:

Ні, не вб'єте! Нас печеніг
не вбив,
Монголи й турки —
вже за нас не дужчі!..
А ми живем! На гонах
наших нив
Ще житимуть нащадки
невмирущі!

Поезії, писані в роках 1958-1973, не можуть свідчити про найновіші успіхи в цій ділянці нашої літератури.

Яр Славутич надрукував другу пісню зі своєї поеми „Голод", що має 47 октав, і де оповідається про те, як

Григорій повертавсь у край,
Де ріс, як явір над
херсонським степом,
Де ріг достатку сипав
урожай
На зельні гони під
блакитним небом...

Гадаємо, що читач радо прочитав би довший поетичний твір, та чомусь наші поети любуються в коротких віршах.

Лідія Далека переклала п'ять поезій австралійського поета Р. Г. Моррісона, який перекладає українських поетів і має готову до друку антологію української поезії в Автралії. Віра Вовк переспівала понад десять поезій німецького автора Райнера Марію Рільке, а Остап Тарнавський переклав три поезії американського поета Роберта Фроста (1875-1963).

Коли говоримо про переклади — то треба згадати вже тут про найцікавіший переклад в цій книзі „Слова" — про перекладну п'єсу англійської письменниці Джовн Формен під заг. „На захід, до землі обітованої!" Перекладач цієї п'єси Т. Г. Литвяк інформує, що це „історія першого поселенця українського в Канаді — Івана Пилипова, що на весну 1891 року приїхав до Алберти з села Небилова Калуського повіту".

Проза дуже скупо заступлена в цій книзі: уривок із повісти Івана Боднарчука „Покоління зійдуться" (6 сторінок); стільки саме сторінок в цікавому оповіданні-новелі Докії Гуменної „Ідеї бувають всякі"; відоме вже оповідання з книжкового видання лекція „джудо" Івана Керницького; „Поет" Любови Коленської, нарис Ірини Шуварської — Шумилович та „Казка про Галайла" Емми Андієвської, в якій герой збагнув, що „добро не чекає на подяку". Між прозовими творами надрукована символічна жива картина „Далекій і близькій вітчизні" Ореста Павлова.

Д. Козій старається на шістьох сторінках вияснити відношення Сковороди до Платона й Епікура, використовуючи широку літературу. Ця праця призначена, чи радше зрозуміла для тих, що глибше цікавляться філософією.

З критики надруковано бібліографію праць Г. О. Костюка (1927 - 1972) ст. 168-183. Петро Одарченко відмічує нові матеріяли до життя й творчости Лесі Українки в монументальній книзі Ольги Косач - Кривинюк „Леся Українка, хроніка життя й творчости". Автор кінчає свою працю твердженням, що поява „Хронології" — це безперечно видатна подія великої культурної ваги, це може найбільший вклад ювілейного року в справу безстороннього наукового вивчення життя і творчости нашої славної поетеси Лесі Українки".

Ляриса М. Л. Залеська Онишкевич написала про останню драму Володимира Винниченка „Пророк". Вона твердить, що Винниченко в цій п'єсі випередив „на які три десятки років західньо - европейську літературу тим, що увів екзистенціялізм у західню драму". Авторка гадає, що „Винниченко вже в 1929 році передбачив рух, який став модним в Америці кілька років тому — це ідеї загальної всесвітньої любови, це недавні „діти квітів", захисники пацифізму, акції проти зброєння країн". Але авторка не хоче знати того, що отой „пацифізм" і „всесвітню любов" ширили прихильники комунізму між буржуазними державами, і ні словом не згадували про те, яка „всесвітня любов існує в комуністичних країнах"...

Ярослав Розумний розглядає проблеми людських взаємин у „Камінному Господарі" Лесі Українки.

Треба це підкреслити, що відділ спогадів найцікавіший в цьому збірнику. Софія Лобода Зерова пише про свого чоловіка поета Миколу Зерова (211 - 253). Ці мемуари дуже цікаві, вони мали друкуватися в Москві в 1970 році, написані російською мовою, їх не друковано там, вони цінні для всіх, хто хоче знати, як жили й працювали наші великі люди під переслідуваннями „старшого брата", який навіть не повідомив батька поета та його дружину, коли замучено нашого поета: в одному повідомленні писалося, що „Зеров помер у лікарні в 1937 році", а в другому,

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЧЕСТІ НЕ НА МІСЦІ

Від Комітету Оборони Радянських Політичних В'язнів я отримав письмо із закликом до пожертви в сумі 100.00 долярів на цей Комітет і повідомлення про створення почесного комітету. Думаю, що Редакція „Свободи" отримала також це повідомлення, бо воно адресоване до преси, то ж його зміст Вам відомий. Свою думку про цей почесний комітет я висловив у листі до Комітету Оборони Радянських Політичних В'язнів і копію цього листа залучую ось тут для Вас. Прошу Вас, прочитайте це моє письмо і — якщо вважаєте відповідним — надрукуйте у „Свободі", бо моя думка може бути інтересна і для других.

До Комітету
Оборони Радянських
Політичних В'язнів
в Ню Йорку

Вельмишановні Панове!

Я отримав Вашого листа з повідомленням про створення почесного комітету при Комітеті Оборони Радянських Політичних В'язнів. Мушу визнати, що це повідомлення мене щонайменше здивувало. Творити почесні комітети в такій глибоко-гуманній справі, як акція допомоги видістатися в'язнемому вже роками Валентинові Морозові з совєтського ув'язнення — це просто нешляхетно. Про які тут почесті може бути мова? Людину запроторили у в'язницю, вона терпить жахливе переслідування і витримує у боротьбі, поставивши на терези своє життя, а тут за кордоном, у безпеці демократичних законів хтось задумав збирати для себе з тієї людської жертви почесті. Чи не зайшло тут якесь непорозуміння? Та ж це — як казав Франко — наш собачий обов'язок станути в обороні переслідуваного! У Вашому повідомленні говориться, що Ви від 1972 почали деякі акції. Це дуже гарно, що Ви долучилися до акції оборони українських культурних діячів, переслідуваних режимом в СССР. Ви навіть звертаєтеся до громадянства з закликом складати датки на Вашу акцію, та ще й у такій висоті: сотня долярів від особи. Тут хочу Вам пригадати, бо Ви — починаючи свою акцію — повинні були про це знати, що деякі організації вже від років діють в обороні ув'язнених українських культурних діячів на міжнародному форумі. Ось для прикладу — Об'єднання Українських Письменників „Слово" ще в 1966 році через українських письменників - членів „Слова" і членів Інтернаціонального ПЕН повело велику акцію оборони Івана Світличного і товаришів під час 34-го Конгресу ПЕН у Ню Йорку. Ця акція мала тоді успіх; Світличний і деякі інші діячі були тоді звільнені. Те саме Об'єднання „Слово" в 1967 році вислало своїх делегатів на Конгрес Міжнародної Амнестії у Вашингтоні, де була видвигнена справа звільнення з в'язниці Івана Дзюби і товаришів. Те саме „Слово" робить від років поважні заходи для звільнення з ув'язнення Валентина Мороза. Президія „Слова" в постійній переписці із світовим осередком Міжнародної Амнестії в Лондоні і з Інтернешенел ПЕН. Це на прохання „Слова" Міжнародний Секретаріят Міжнародної Амнестії вислав аж дві телеграми в справі звільнення Валентина Мороза до генерального секретаря комуністичної партії СССР Леоніда Брежнєва. Це завдяки „Слову" Президія Інтернешенел ПЕН висунула кандидатуру Валентина Мороза в почесні члени цієї світової організації письменників. І далі, інша організація — єдина незалежна українська гуманітарна організація в цілому світі — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, що має визнання уряду, утримує міжнародні зв'язки в справах оборони прав людини і безпосередньо співпрацює з Високим Комісарем при Об'єднаних Націях і з іншими гуманітарними агенціями цієї світової установи, вислала ще осінню свій афідавіт на переселення Валентина Мороза і його сім'ї до ЗСА і склала в американській амбасаді в Москві одну тисячу долярів на початкові видатки на випадок переселення родини Морозів, запевнивши покриття всіх коштів переселення. Та ні „Слово", ні ЗУАДК не додумалися творити якихось почесних комітетів і не зверталися до громади по датки на цю ціль, бо це в першу чергу образливо для самої гуманітарної акції і для самого Валентина Мороза. Важко повірити, що хтось може шукати почестей у такому становищі. Ваша акція потрібна, як потрібна участь у цій благородній акції кожного українця, та ця акція мусить іти разом із загальною акцією і не може висувати якихось підібраних під свій смак почесних комітетів і переводити збірки під іменем ув'язненого діяча - борця, що став символом для всіх українців.

Остап Тарнавський
Філядельфія

Д-р Богдан Стебельський

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА — ДЖЕРЕЛО САМОБУТНОСТИ І СВІТОГЛЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(2)

Трипільці і лівобережні степові племена були европеїдної раси люди, предки яких, як твердять археологи, прийшли з Малої Азії і дали початок індоевропейським народам, що посунулися з терену України і Балканів по течії Дунаю у середню Европу і дали початок германам, балтам і слов'янам. На Балканах були ровесники трипільців, яких ціхувала мальована кераміка, а балканських племен ціхувала пасова, або лентоčна, посвоячена дуже близько з мальованою. Їх зараховують до ареола культури, в склад якої входили терени Анатолії, острови Егейського моря та хліборобські терени центральної Азії т. зв. культури Хорезму.

Тому, що трипільська культура ,як тепер виявилося, мала свою попередницю над рікою Бугом ще в VI і V тисячоліттях і яка теж вже знала хліборобство, маємо справу з ровесницею культур Єгипту і Месопотамії. В тому часі навіть в Західній Европі про хліборобство археологія нічого не згадує.

Кому належить ця культура? Хто може посягнути по метрику найстаршої хліборобської культури в Европі? Той же Хвойка каже — слов'яни. Хліборобське населення триває в лісостеповій смузі Подніпров'я і Подністров'я аж до виникнення Київської Руси, аж до історичного ствердження Візантією поселень слов'ян у період т. зв. Антської держави.

Щоб підважити спадкові претенсії українців і слов'ян взагалі до трипільців як прапредків, московські антропологи намагаються доказати, що знайдені черепи кістяка трипільців характеризують їх як середземноморську расу .(Відомо, що трипільці палили померлих і мало збереглося їх костей). В. Петров стверджує, одначе, що виміри інших черепів, знайдених археологами, були теж круглоголові, як сучасних українців, а один дуже типовий круглоголовий чомусь затратився. Петров, одначе, тому що кістяний доказ дуже сумнівний, радить шукати певніший, яким є фігурки культу родючости трипільців, виконані з паленої глини або кости, типи яких виразно арменоїдні, з похиленим взад чолом і виставним гостро носом та втисненою взад долішньою щокою. Лице вузьке, спрямоване вдолину трикутником. Цей тип притаманний динарській расі, спорідненій з арменоїдною, що сьогодні переважає на Україні і на Балканах. Петров каже вірити більше тим, що ліпили різьби, бо в тих часах, як і сьогодні, мистець відтворював типи, властиві расі, до якої належить. Так єгиптяни залишили образи своєї раси, греки своєї, а ацтеки своєї.

Антропологом, який перший визначив український расовий тип, був Хведір Вовк. Динарський тип, за його визначеннями, покривається на території цілої України, що її заселювали трипільські племена. Кочовики, які просувалися степовою причорноморською смугою (пастухи), не входили в терени, для них чужі і непригожі, лісостепу. При кожній нагоді хлібороби поверталися в степи і заорювали їх. На півночі, в лісовій смузі, жили племена рибальсько-мисливські, які лінгвісти та археологи визнали на Заході від північної Десни і Оки балтами, а від Оки над Волгою і Камою угро-фінами. Слов'яни доволі рано познайомили балтів з хліборобством і племена на терені Білорусі слов'янізувалися, творячи білоруський нарід. Слов'янізація угро-фінів почалася дуже пізно, вже напередодні творення Київської держави. Спершу скотарство, а згодом і хліборобство прийняли угро-фіни, а остаточно русифікувалися. Ніколи, одначе, не були русинами, назву яких затримали білоруси. Будучи руськими людьми, угро-фіни підкреслили свою окремішність від руських колоністів, що були русами, але в малому відсотку до населення цілости окупованої там території.

Цікаві ствердження робить московський антрополог Валерій Алексеєв у своїй праці „Походження народів східньої Европи". Він перевів поміри черепів представників літописних слов'янських племен Київської Русі і прирівняв їх виміри до сучасних. Виявляється, що різниці поміж черепами словен, кривичів і в'ятичів, порівнюючи до сучасних москалів ,дуже виразні чи великі; менші різниці поміж вимірами черепів сучасних білорусинів і племен їх походження — дреговичів і радимичів, та немає ніяких змін за тисячу літ поміж населенням сучасної України та племенами полян, сіверян та деревлян, не згадуючи інших на заході і півдні України. Алексеєв твердить, що московський нарід дістав найбільшу домішку монголоїдної раси через асиміляцію угро-фінів, що частинно влили в себе европеїдну домішку ще до приходу слов'ян. Балти дістали монголоїдну домішку ще раніше, коли в Европу після отеплення і зміни клімату людське населення посунулося двома хвилями: із півдня через Балкани і Україну — европоїди та північними лісами зі Сибіру — монголоїди.

Московський нарід сьогодні різниться антропологічно і культурно від українського. Проти себе стають дві різні культури. Хлібороби Півдня — українці та мисливці Півночі — москалі.

Це протиставлення має дуже важливі арґументи для вияснення характеру обох культурних кругів, двох націй і різних стилів життя, які дуже часто прикриваються політичними.

Завдання тут показати на духові, соціяльні, а у висліді і політичні контрасти, які існують поміж українцями і москалями ,створені не теорією марксизму та клясової боротьби культур, а характером народів, витвореним різним походженням ґенетичним і культурним, а рівночасно і соціяльним, що з культурного випливає. Метрика народу, минуле предків, не є маловажною справою. Традиції спадщини зберігають корені культури народу, на основі яких нарід творить і приймає чужі впливи, оригінально розв'язуючи їх за своїм смаком і традицією з позицій власного світогляду, естетичних і моральних оцінок життя.

У зв'язку із антропологічними властивостями виловнюються психологічні. Такі прикмети як темперамент, як емоційний або раціональний підхід до життя, впливають на формування характеру. На психіку як людини так і народів впливає виховання, що діє силою культурних традицій. Соціологи доказують, що характер народів і їхні культурні традиції такі сильні, що перемагають найрадикальніші революції, які голосять протилежні ідеї традиціям і, навіть перемігши, остаточно топляться в досвіді життя минулого. Прикладом служити може большевицька революція, яка довела, що характер націй не міняється в одному поколінні народу, коли він формувався тисячоліттями і не зазнав повних біологічних змін. Совєтська система московської імперії — це тільки вдосконалена форма царської системи, перебрана від татарської Золотої Орди.

Маючи в своїй структурі сильно заступлені елементи динарської раси, яка відзначається великою емоційністю, дослідники характеру українського народу (Юркевич, Кульчицький, Янів) називають його „людиною серця". Українці довірливі, честилюбиві, амбітні, з великим почуттям особистої гідности, індивідуалісти. Відчувають однаково свободу одиниці, як теж авторитет громади. Вони совісні, глибокоморальні та ідеалісти, тому високогуманні.

(Продовження буде)

Суддя Сіріка звільнив Діна, Калмбаха і Мегрудера

Вашінгтон. — Федеральний суддя Джон Сіріка у середу, 8 січня, казав звільнити з в'язниці трьох мужчин, яких сам раніше був засудив за причетність до Вотергейтської афери, а саме, колишнього правного дорадника Білого Дому Джона Діна, колишнього особистого адвоката президента Ніксона Герберта Калмбаха та колишнього заступника директора Комітету для перевибору президента Джека Стюарта Мекрудера. Сіріка також зменшив їхні терміни ув'язнення до вже відслуженого ними часу. Дін, який признався, що був причетний до спроб перешкодити судочинству та що старався обманювати уряд ЗСА, відсидів у тюрмі тільки 4 місяці, хоча був засуджений на один до чотири роки ув'язнення. Калмбах відсидів 6 місяців, а був засуджений на 6-18 місяців за виплачування грошей для вломників до головної квартири Демократичної партії, а Мекрудер відслужив тільки 7 місяців, хоча його кара мала виносити 10 місяців до 4-ох років. Він признався до тих самих провин, що Джон Дін. Звільняючи цих 3-ох засуджених, суддя Сіріка не подав конкретної причини на цей крок, а тільки заявив, що адвокати засуджених вже раніше вимагали скорочення в термінах ув'язнення. Коментатори, натомість, думають, що співпраця Діна, Калмбаха і Мекрудера із спеціяльною Вотергейтською прокуратурою та їхнє свідчення на недавно закінченій Вотергейтській судовій розправі були причинами, чому Сіріка рішив звільнити їх.

ВСІМ ДРУЗЯМ, ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ ТВОРЧОСТИ ПОКІЙНОГО ПИСЬМЕННИКА ЗОСИМА ДОНЧУКА
сердечно дякую за святочні побажання, які вони були ласкаві мені надіслати
та від себе вітаю їх нашим —
ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!
та бажаю їм
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ!

Лариса Дончук
6328 N. Marvine Street, Philadelphia, Pa. 19141

КОМІСІЯ ОБОРОНИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ в СССР при КОМІТЕТІ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ

закликає Українську Громаду до участи

в протестаційній акції в обороні В. Мороза і Л. Плюща та других українських політичних в'язнів в СССР, як рівнож проти насильної окупації українських земель проти волі українського народу вираженої Актами 22-го січня в 1918-1919 роках, а саме:

В КАВАЛЬКАДІ АВТ

що відбудеться

в суботу, 25 січня 1975 року
в год. 12-ій дня під Сов. Місією до ОН

та

В ДЕМОНСТРАЦІЙНОМУ ПОХОДІ З СВІЧКАМИ

що відбудеться

в неділю, 26 січня 1975 року
в год. 6:30 веч., після Академії 22-го січня.

Участь в кавалькаді просимо зголошувати до:

Канцелярії УККА — WA 4-5617
Канцелярії ООЧСУ — YU 2-1170

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої і Незабутньої
МАМИ

бл. п.
НАТРІ з ІВАНЦІВ КОТИК

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в середу, 15-го січня 1975 р.
в церкві св. І. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
о год. 8-ій ранку

Просимо Рідних, Приятелів і Знайомих помолитись в цей день разом з нами.

ДІТИ

Замість квітів на свіжу могилу Сестри
сл. п. ХРИСТИНИ ОЛЕКСАНДРИ з МАЦІЄВСЬКИХ МРИЦОВОЇ
складає суму 20.00 доларів
на цілі НТШ в ЗСА
д-р Богдан М. МРИЦ
Покіпсі, Н. Й.

В світлу пам'ять
Високодостойного, Дорогого ДРУГА
Д-РА ВІКТОРА ПАЦЛАВСЬКОГО
складаю
20.00 дол. на УККА, а 10.00 дол. на Коледж Сестер Василіянок у Факс Чейс, Філядельфія, Па.
Надія КОКОЛЬСЬКА з Родиною

Замість квітів на могилу
сл. п. ЛЮДМИЛИ ГРИЦАК
зложили на цілі НТШ в ЗСА
суму 25.00 долярів
Д-р Теодосій і Дарія САМОТУЛКА
Прінстон, Н. Дж.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ в АМЕРИЦІ — ШКОЛА в НЮ ЙОРКУ

запрошує на

Фортепіяновий Концерт

15-ЛІТНЬОЇ

СОНІ ШЕРЕГ

учениці кляси КАЛИНИ ЧІЧКИ-АНДРІЄНКО
який відбудеться
в НЕДІЛЮ, 12-го СІЧНЯ 1975 р. о год. 4 по пол.
в залі ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ
149 Друга Авеню, Ню Йорк, Н. Й.

- Після Концерту — НОВОРІЧНИЙ ВЕЧІР для Молоді і Старших та спільне співання колядок.
- Буфет в заряді Батьківського Комітету при УМІ.

З глибоким і безмежним жалем повідомляємо Приятелів і Знайомих м. Філядельфії й околиць, що 6-го січня 1975 р., по довгій і тяжкій недузі відійшов у Вічність, на 82-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДУНЬО

бл. п.
ІВАН МАКСИМОВИЧ ГРИНЬКО

ПАНАХИДА за упокій душі Покійного відправиться в четвер, 9-го січня 1975 р. о год. 7-ій веч. в Українській Автокефальній Православній Церкві св. Покрови при 12-ій вул. та Овклейн Авеню у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ розпічнуться в п'ятницю, 10-го січня 1975 р. о год. 9-ій ранку. Після похоронних відправ, Тіло Покійника буде поховане на Українському Православному Цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
син — МИРОСЛАВ
невістка — ЕЛЕНА
внук — ПАВЛО

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА КАТЕДРА СВ. ВОЛОДИМИРА, 160 З. 82 вул. в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

В неділю 12-го січня 1975 р.

буде відслужена
АРХИЄРЕЙСЬКА ЛІТУРГІЯ
о 10:30 ранку.

По Службі Божій —

РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ КОЛЯДОК і ЩЕДРІВОК

у виконанні КАТЕДРАЛЬНОГО ХОРУ
під дириг. проф. В. ЗАВГНЕВИЧА
По Концерті ТРАДИЦІЙНА
РІЗДВЯНА ТРАПЕЗА в залі КАТЕДРИ
на яку запрошує всіх розділити з нами радість Українського Різдва —
ПАРАФІЯЛЬНИЙ КОМІТЕТ

На докінчення друку
ДЕННИКА НАЧАЛЬНОЇ КОМАНДИ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ І ПРОЦЕСУ НАД ГЕН. ТАРНАВСЬКИМ
жертвували:

п. Віктор Балабан, Гюстон, Тексас	$100.00
Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч", Чикаго	25.00

Жертводавцям складає подяку за фінансову допомогу —
Дирекція Видавництва „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

Д-р ІВАН МАКАРЕВИЧ

Подає до відома своїм Пацієнтам з Асторії та околиці, що

1-го січня 1975 р. відкрив

2-гу ЛІКАРСЬКУ ОРДИНАЦІЮ

при 31-07 30 вул., Асторія, Н. Й.

Години прийнять – ВІВТОРОК і П'ЯТНИЦЯ від 12-2-ої по пол., 6-8 вечора.

СУБОТА 4-6 по пол.

Ординація г МАНГЕТТЕНІ при 78 Друга авеню буде відчинена в ПОНЕДІЛОК І СЕРЕДУ 3-7 веч. СУБОТА 11:30-2 по пол.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Незабутнього
ЧОЛОВІКА, ТАТА і ДІДУСЯ

бл. п.
АНДРІЯ НІКИТИЧА

будуть відправлені
ПАНАХИДИ

в П'ЯТНИЦЮ, 10-го СІЧНЯ 1975 р., о год. 11-ій ранку, на УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.;

в НЕДІЛЮ, 12-го СІЧНЯ 1975 р., о год. 11:30 ранку, в УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ в МІЛВІЛЛ, Н. Дж.

Дружина ЕВДОКІЯ з РОДИНОЮ

В РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

св. п.
МАРІЇ і КОСТЯ ПАНЬКІВСЬКИХ

буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА
в церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й.
в суботу, 11-го січня 1975 р.
в год. 8-ій ранку

СИН з ДРУЖИНОЮ і РОДИНА

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ у НЮ ЙОРКУ
П'ятниця, 10-го січня 1975 р.
Д-р СТЕПАН САВРУК
(Аллентавн, Пенсилвенія)
З фотокамерою по Україні
Враження з подорожі, ілюстровані прозірками.
Початок — год. 7:30 веч.

БРАТСТВО СВ. ВОЛОДИМИРА при Українській Католицькій Церкві ПРЕСВ. ТРОЙЦІ в КЕРГОНКСОНІ, Н. Й.
запрошує на
Традиційний Український
НОВИЙ РІК — МАЛАНКУ
на Союзівці
в СУБОТУ, 11-го СІЧНЯ 1975 року, о год. 9-ій вечора
В новорічній програмі — виступ Пластунів.
Оркестра СОЮЗІВКИ, співає ОКСАНА БОРБИЧ
Буфет в заряді Пань. Вступ на забаву 5.00 дол. від дорослих, діти — даром.
Дохід призначений на фонд будови церкви в Кергонксоні. Управа Братства

ПРИГАДКА ПРИГАДКА
Секція Дружин Лікарів
при УКРАЇНСЬКІМ ЛІКАРСЬКІМ ТОВАРИСТВІ в НЮ ЙОРКУ, Н.Й.

Субота, 25 січня 1975, год. 7-ма веч. в залях Українського Інституту Америки 2 Схід 79 вул. в Ню Йорку

ЗАПРОШУЄ ШАНОВНЕ ГРОМАДЯНСТВО НА
ТРАДИЦІЙНУ ЯЛИНКУ
З РІЗДВЯНОЮ ПРОГРАМОЮ І ТОВАРИСЬКОЮ ВЕЧІРКОЮ
Ввесь дохід призначений на добродійні цілі.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною та Приятелями
в Америці, на Рідних Землях та Еспанії,
що дня 26-го грудня 1974 року,
невідмінно упокоїлася в Бозі,
проживши 82 роки
наша Найдорожча
МАТИ і ТЕТА

бл. п.
МАРІЯ з КРИЖАНІВСЬКИХ ПАВЛУСЕВИЧ

вдова по священику.

Тіло Покійної зложено дня 28-го грудня 1974 р. на католицькому цвинтарі в Детройті, Міш.

Горем прибиті:

дочка — ІВАННА і ЗЯТЬ МАРКО ЛЕНКИЙ
Ближча і дальша Родина

Помолімось за померлих наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

ЗА СПОКІЙ І ВІЧНУ РАДІСТЬ ДУШ ПОМЕРЛИХ ЧЛЕНІВ ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

Впреп. о. монс. Петро Мельничук, духовний опікун і меценат ФКУ та палкий прихильник українських студій в Гарварді, відправить

ТРЕТЮ ЗАУПОКІЙНУ СЛУЖБУ БОЖУ й ПАНАХИДУ
в НЕДІЛЮ, 12-го СІЧНЯ 1975 р., о год. 10-ій ранком,
в Церкві СВ. МИХАЇЛА, в БАЛТИМОРІ, Мд.
за БЛ. П.:

КОРНІЯ ВОРОНУ	ДМИТРА СТОЙКОВА
ЛІДІЮ ГАВРИЛЯК	ВОЛОДИМИРА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО
Д-ра ЯКОВА ГУМОВСЬКОГО	ІВАНА ТАРНАВСЬКОГО
АНДРІЯ ЗАПАРАНЮКА	ВОЛОДИМИРА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО
ДМИТРА ПОЛІЩУКА	ЯКОВА УДИЧА
КАТЕРИНУ СКУБЯК	
АНДРІЯ СТЕЦЯКА	

Всіх Вп. Членів ФКУ: Представників, Меценатів, Добродіїв і Фундаторів просимо про молитви за померлих наших Друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі Заупокійного Богослуження, щоб поєднатись в поході молитов за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять померлим Членам ФКУ.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФКУ

Наступне Заупокійне Богослуження за померлих Членів ФКУ відправиться в неділю, 9-го лютого 1975 р.

У Франції переведено...

(Продовження зі стор. 1-ої)

та що переслідування продовжуються. Переслідувані не поповнили жадного злочину, „вони тільки стали в обороні прав українського народу на життя, на існування як нації, і тим самим права української мови й культури на вільний розвиток". В листі подано ряд прізвищ ув'язнених і з'ясовано зокрема справу В. Мороза та Л. Плюща, з проханням, щоб французький уряд вимагав їхнього звільнення. В листі сказано теж, що Франція повинна дальше боронити на конференції европейської безпеки в Женеві принцип вільного обміну людьми й ідеями в цілій Европі. Копію цього листа вислано до президентів Національної Асамблеї і Сенату, до голів парляментарних груп, голів Комісії закордонних справ Національної Асамблеї та міністрові закордонних справ Франції. Президенти обох палат та деякі парляментарні групи потвердили отримання листування і заявили свою симпатію чи підтримку. Голова парляментарної групи реформаторів, центристів і соціял-демократів, депутат Макс Лєжен запевнив у листі від 6 грудня, що члени його групи підтримують прохання УЦГКФ перед урядом, щоб добитися від совєтського уряду „заходів милосердя" у відношенні до українських політв'язнів.

Користаючи з нагоди 26-річчя проголошення Універсальної декляраціі прав людини, УЦГКФ зорганізував, в неділю 15 грудня, акцію в обороні прав людини в Україні (летючки, транспаренти, інформаційний стенд в місці осідку, молебень в намірenні українського народу й Церкви). Цього дня роздано на вулицях Парижу біля три тисячі летючок (в акції взяли участь переважно члени СУМ). З цієї нагоди зібрано десятки підписів під петицією за звільнення Валентина Мороза.

„СУЧАСНА ДІЙСНІСТЬ І ВАЛЕНТИН МОРОЗ"

(Закінчення зі стор. 2-ої)

пами. Його висновок відносно сучасного стану буде залежати не тільки від розумового „об'єктивного" пізнання, але у великій мірі буде віддзеркалювати чуттєві мотиви. Дуже часто говоримо, що хтось бачить світ через „рожеві" чи „чорні" окуляри. Це тільки ствердження факту, що дійсність ми сприймаємо й інтерпретуємо оптимістично або песимістично. Для песиміста дійсність є такою, якою він її „бачить" в даний час. Для оптиміста дійсність є такою, якою він її хоче бачити, або, іншими словами, він її бачить такою, якою він хотів би, щоб вона була. З оптимістичної настанови до життя і дійсности виплиає ідеалізм, який є завжди активною динамічною силою. Історія людства, власне, і є доказом реальної сили ідеалізму без уваги на його політичне чи ідеологічне забарвлення.

Сила ідей полягає у тому, що вони не підтягаються під логіку механічного детермінізму, який є спроможний оперувати тільки об'єктивними числами і „реальними" даними. Бо, скажімо, двадцять чи двадцятьп'ять років тому, хто міг подумати, що серед сірої маси середньошкільників України виростали люди типу Мороза, Чорновола, Геля і сотень інших невідомих героїв? Хто може з певністю сказати, які тисячі чи сотні тисяч українців поділяють думки Мороза? У тому, власне, і є велика його заслуга, що він своєю поставою і своєю силою волі збудив надію і віру у власні сили народу. Мороз інтуїтивно відчув, що потенціял України, навіть в час московського гніву, є колосальний. Це також добре розуміє московський окупант і старається усіма можливими засобами русифікувати Україну, намагаючись виховати молодь в дусі „радянського" патріотизму.

Найновіші дані із совєтського перепису населення виявляють, що на Україні 36 відсотків населення уживають російську мову, як другу розговірну мову. В цей самий час в цілому СССР тільки одна десята відсотка москалів знає іншу мову від російської. Щобільше, українські науковці і культурні діячі змушені російською мовою поширювати свої праці і вони є відомі на Заході як „совєтські" чи російські діячі. Деякі із них займають відповідальні пости на університетах Москви і Ленінграду в той час, коли на десятьох університетах України викладачами є часто другорядного значення корінні москалі.

Найбільшим страхом Москви є, щоб ідеї Мороза не зрушили совістю тих, які за словами Шевченка, помагають „з матері сорочку знімати". Бо найбільшою опорою окупанта є під сучасну пору духові кочубеї, щербицькі, маланчуки і їм подібні, і Москва найбільше боїться, щоб вони не перевелися.

Заслугою Мороза є також це, що він прискорив процес взаємного зрозуміння поміж українцями, яке поволі починає переходити межі ідеологічних різниць. Власне, ставлення національної проблематики перед соціяльною є „Ахіллесовою п'ятою" Совєтського Союзу. Для українців сьогодні немає важливішої проблеми від проблеми збереження своєї національної субстанції й ідентичности. Це зрозумів Мороз і починає розуміти молоде покоління.

Символіка Морозового геройства у тому, що він відкрив очі на дійсність в Україні усім, крім найбільших песимістів, і тим підсилив процес духового зв'язку еміграції із Україною. Він розкрив перед очима світу фікцію державности України, виявляючи своєрідну московську логіку схизофренії дійсности. Це патологічне роздвоєння дійсности характеристично московське, починаючи від сіл Потьомкіна по сьогоднішній час.

Щоб обдурити західній світ та різних „малоросів", Москва придумала на папері „програмову" конституцію СССР, включно із „союзними" республіками. Рівночасно цілий час в СССР існувало дві дійсності, одна на показ, а друга, про яку світ довідався, читаючи „Архіпелаг Гулаг" Солженіцина.

Сьогодні на Україні також існують дві дійсності. Офіційна, яку бачать туристи, про яку пише урядова преса, та неофіційна, про яку можна довідатись, читаючи вістки захалявної літератури. Ця неофіційна дійсність і є найкращою запорукою, що віра Мороза і його друзів у невичерпний потенціял народу є оправдана.

ФОРТЕПІЯНОВИЙ РЕЧИТАЛЬ СОНІ ШЕРЕҐ

В неділю, 12-го січня, 1975 року о год. 4-й по полудні в залі Українського Літературно-Мистецького Клюбу — 149 2-го евеню в Ню Йорку в рамцях концертів Українського Музичного Інституту, відбудеться фортепіяновий речиталь 15-літньої Соні Шереґ, учениці кляси Калини Чічки - Андреадіс. В програмі концерту твори Й.С. Баха, Й. Гардна, Ґервіна і других; в другій частині твори українських композиторів — В. Барвінського, В. Грудина, І. Соневицького, Я. Степового, М. Лисенка, В. Довженка, М. Фоменка. Після концерту відбудеться новорічний вечір для молоді і старших та спільне співання колядок.

В Польщі зростає зацікавлення українською літературою

Київ. — „Літературна Україна" в числі з 31-го грудня м. р. помістила довшу замітку п. з. „На дружбу, на братерство" пера Степана Демчука про зріст зацікавлення в Польщі українською літературою, переклади якої на польську мову з кожним роком збільшуються. Газета пише: „В Польщі помітно зросло зацікавлення творчістю українських письменників, значно збільшилася кількість перекладів з української літератури. Польський читач мав змогу ознайомитися рідною мовою з вибраними поезіями і „Щоденником" Тараса Шевченка, „Захаром Беркутом" та вибраними поетичними й прозовими творами І. Франка, з повістю М. Коцюбинського „Фата Морґана" та двотомним зібранням його творів, із збіркою новель В. Стефаника, з повістю „Земля" Ольги Кобилянської, деякими творами Г. Квітки-Основ'яненка, збірками українських народних дум і казок. Із совєтських письменників, пише газета, були перекладені „Прапороносці", „Людина і зброя", „Один у полі воїн" — Олеся Гончара, Ю. Дольд - Михайлика „Дикий мед", Л. Первомайського „Правда і кривда", М. Стельмаха „Четверта рота", В. Собка „Як на війні" та „Бар'єр несумісності", Ю. Щербака „У пошуках скарбів", І. Шаповала „Втеча з острова Узедом", гуморески Остапа Вишні й другі. З поетичних творів були перекладені на польську мову вибрані твори М. Рильського, М. Бажана, П. Тичини, І. Драча, збірка „З української поезії", де надруковано 77 віршів 32-ох поетів. Міцніє також загін, пише далі „Літературна Україна", перекладачів української літератури, завдяки яким з'являються все нові й нові, щоразу кращі переклади. Зокрема це помітне було в 1974 році. Цього, тобто 1974 року побачило світ нове видання „Захара Беркута" І. Франка (у Люблінському видавництві, яке готує до друку „Циклон" Олеся Гончара). Перекладач Зиґмунт Рибак. Всього, за неповними даними, протягом останнього тридцятиріччя з'явилося в Польській Республіці понад 80 перекладів з української художньої літератури. Це плід клопітливої роботи багатьох польських літераторів. Останнім часом у перекладі з української перед ведуть варшав'яни: Станіслав Едвард Бури, Єжи Єнджеєвіч, Адам Галіс, Софія і Станіслав Ґлов'яки та Флоріян Неуважний, який до того ж багато уваги приділяє популяризації української літератури в Польщі. Кілька років у містечку Пєнську на Вроцлавщині залюбки перекладає українську поезію Зиґмунт Юзеф Рибак, що має вже на своєму рахунку понад 300 віршів українських поетів. Значна частина його доробку ввійде до антології української поезії, що її упорядковує Вроцлавський літератор Ян Чопік - Лєжаховський. Ольштинська журналістка Кристина Войтиляк переклала й опублікувала у тижневику „Кобєта і жиціє" оповідання Р. Іванчука, які також мають вийти окремою збіркою". Степан Демчук, автор замітки в „Літературній Україні", спільно з Кристиною Войтиляк переклали пригодницьку повість Ростислава Самбука „Ювелір з вулиці Капуцинів" та удостоєний Шевченківської премії роман Г. Тютюнника „Вир", що польською мовою побачить світ на початку 1975 р. в Селянському видавництві. С. Демчук плянує видати польською мовою ряд інших творів української літератури, що сприятимуть зміцненню польсько-української дружби.

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

що „13 жовтня 1941 року".

Цікаві спогади Уляни Любович про Львів під заг. „Музикальна Кам'яниця". Те саме треба сказати і про спогади д-ра Івана Подюка „Я був лікарем Василя Стефаника".

Книжку видано за пожертви й дотації, які не покрили всіх витрат. Недавно в „Свободі" писалося про занедбання нашою громадою справи української літератури... Збірник коштує 10.00 долярів, його можна купити в Ukrainian Book Store 10205 — 97 Street, Edmonton Alberta, Canada. T5J2N9.

— ● —

Гаврило Гардієнко. ЧЕРВОНА КАЛИНА. Етнографічна студія. В-во „Хортиця", Торонто, 1973, ст. 94. Мистецька обкладинка Бориса Макаренка.

Відомий ботанік Гаврило Гордієнко, який досі видав був окремі книжки про конюшину, сою, верховинські сінокоси, верховинські фасолі (це все у Львові в роках 1929 - 1936), а в 1970 році в Мюнхені появилася була його книжка „Історія культурних рослин" — цього року зробив милу несподіванку українським книголюбам і видав гарненько оформлену книжечку про ботаніку й літературу — про оспівану в українській народній поезії і в літературі „Червону Калину". Його праця актуалізується ще й тим, що в 1974 році українці у вільному світі відзначали 60-ліття Українських Січових Стрільців, які пішли були в бій зі своїм гимном „Ой у лузі червона калина".

Автор пише в передмові, що „Калина ... стане символом, леґендою, так глибоко вона увійшла в українську культуру, в народну творчість. В літературі, а спеціяльно в поезії, мало котрий автор обійдеться не згадавши калини."

В книжці на окремій сторінці кольоровий кетяг з грознами калини, а на іншій білий квіт калиновий.

Книжка складається з двох частин. В першій частині студія про червону калину (ст. 9 - 42), в якій подані короткі ботанічні дані про цей кущ та довший огляд того, як славить українська народна поезія червона калину та як її оспівували майже всі українські поети.

В другій частині, на сторінках 43 - 88, що називається „Червона Калина" в обіймах української музи, надруковані 43 поезії. Авторами їх є найбільші мистці українського поетичного слова: Т. Шевченко, Леся Українка, Михайло Драй - Хмара, Степан Руданський, Борис Грінченко, Максим Рильський — та найновіші поети Михайло Ситник, Іван Драч, Терень Масенко й інші. Кортить навести хоча один вірш Любови Забашти:

Обламали червону калину
Людям на розраду.
Залишився один кетяг,
Серед всього саду.

І палає отой кетяг,
Красніший за зорю,
Його серцем, його словом
Я з людьми говорю.

Володимир Біляїв пише на кінці цієї книжечки, що „процес піднімання червоної калини наявний серед нашого народу в Україні. Ми не сміємо дозволити червоній калині похилитися на еміґрації. Те, що ми робимо сьогодні для нас самих і для молодшого покоління, утривалюючи в пам'яті моменти, які час спроможний затерти — це те ж піднімання червоної калини".

Автор закінчив свою працю таким реченням: „Аж тепер читачам стає ясно, чому появилася на світ оця скромна студія про червону калину!"

Гарна й цікаво написана книжка!

Вечір у пошану скульптора Сергія Литвиненка

Літературно - Мистецький Клюб в Ню Йорку вшанував святковим вечором у п'ятницю, 13-го м. р., першого голову цього Клюбу та його засновника мистця-скульптора, Сергія Литвиненка, в 10-річчя його смерти.

Вечір відкрив голова Клюбу інж. Жуковський, вітаючи дружину покійного, Надію Литвиненко, колишнього голову Клюбу д-ра Бориса Ржепецького, та учасників святочної програми: проф. Мелянію Байлову, оперну співачку, Марту Кокольську-Мусійчук, голову Об'єднання Мистців Українців, Михайла Черешньовського, проф. Петра Андрусева, співака Володимира Тисовського, д-ра Ігоря Соневицького, молодого піяніста, Олеся Кузишина і всіх присутніх гостей, що заповнили вщерть залі Клюбу.

У короткому вступному слові інж. Жуковський навів деякі фрагменти з життя сл. п. Сергія Литвиненка, який молодим учнем любнянської гімназії на Полтавщині вступив до армії боронити Україну від північного ворога, ставши згодом старшиною Української Армії, з якою перейшов на Захід. Студіював у Краківській Академії Мистецтв у проф. Ляцки, а після закінчення цих студій, студіював ще в Парижі і там мав першу свою виставку. Осівши у Львові, розгорнув свою творчу працю, виконуючи пам'ятники, скульптури та портрети визначних наших громадян. В скорому часі його ім'я стало загально знане, як одного з наших найкращих мистців-скульпторів. Не дивно, що йому доручено виготовлення проєкту і побудову пам'ятника Івана Франка на Личаківському цвинтарі у Львові, що й до сьогодні звеличує там пам'ять Великого Каменяря.

Після приходу большевиків до Галичини в 1939 р. в один час був заступником ректора Академії Мистецтв В. Кричевського у Львові. Опинившись на еміграції в Німеччині, продовжував свою мистецьку й педагогічну діяльність, також викладаючи в мистецькій школі в Берхтесґадені, що її створив для підготови молодих адептів мистецтва. Приїхавши в 1949 р. до ЗСА, осів у Ню Йорку і тут був ініціятором та співзасновником Літературно-Мистецького Клюбу.

Проф. Петро Андрусів у своїй доповіді про мистецький шлях Сергія Литвиненка сказав, що скульпторів у нас не дуже - то багато, бо так у православній як і в католицькій наших церквах не можна було ставити різьблені постаті, тож для різьби не було в нас пригожого підсоння. Щойно під кінець XVII сторіччя починає працю в різьбі мистець Іван Мартос, а тодішні сильні романські впливи полегшили справу. Також воєнно-політичні обставини серед яких приходилось майже постійно жити мистцям в Україні, не впливали корисно на знання й поширювання такого мистецтва серед нашого народу, що весь час був на фронті проти азійських степів, або північних чи західніх ворогів. Все ж таки були в нас такі визначні мистці як Архіпенко, Мухин, Радиш, Осінчук, Цимбал і інші.

Про мистця цієї ваги як Сергій Литвиненко годі все висловити в одній доповіді. Оцінюючи його як мистця і людину — можна вирізнити три важливі речі — працю над різьбою мистецьку діяльність і громадську працю. У праці над скульптурою, Сергій Литвиненко був піонером цієї галузі мистецтва в галицькій Україні в 1930-их рр. В тих роках виявляв різнорідну діяльність, його творчий неспокійний дух не давав йому ні на момент спочити. Завжди діяльний, мав тоді великі творчі досягнення, створив цілий ряд патріотичних пам'ятників, що їх московські комуністи понищили, один лишень пам'ятник Івана Франка на цвинтарі у Львові не посміли торкнути, хоч автора не згадують.

Поруч своєї мистецької праці Сергій Литвиненко звернув увагу на молодих учнів, творчу молодь, ділився з ними своїми досягненнями, своїм знанням, не скриваючи нічого, що могло б прислужитись їм у дальшій праці. Його учнями були — Гуцалюк, Крук, Рожок, що своїми працями збагатили українське мистецтво.

Не меншу діяльність розгорнув покійний у громадсько-мистецькій ділянці. Була вже мова про постання ЛМКлюбу в Ню Йорку. До цього треба ще додати, що за його ініціятивою створено 1952-го року теж Об'єднання Мистців, яке своїми часто влаштовуваними мистецькими виставками відограє важливу ролю у зберіганні нашої ідентичности й плеканні мистецької культури.

З черги президент Українського Музичного Інституту, проф. Мелянія Байлова, поділилася з присутніми споминами про заснування ЛМКлюбу й УМІнституту. Згадали всі ці початкові труднощі й перешкоди, з якими прийшлося зустрічатись основникам тих установ, і скільки труду й праці приклав покійний С. Литвиненко, щоб побороти ці перешкоди, — якщо йде про заснування ЛМКлюбу, який завжди тісно співпрацював із Музичним Інститутом, як і працює сьогодні. Покійний Сергій Литвиненко був великим приятелем Інституту, який родили його гру рясними оплесками.

Опісля Олесь Кузишин відіграв Шопена Етюд е-дур і „Інтермеццо" Нестора Нижанковського. Молодий піяніст старанно приготовився до цього концерту, із його гри пізнати було, що він любить музику, добре простудіював обидва твори та їх інтерпретацію і присутні нагородили його гру рясними оплесками.

Голова Об'єднання Мистців Українців мистець, М. Черешньовський від імені Об'єднання, дякував Управі Клюбу за відзначення пам'яті Сергія Литвиненка, славного нашого скульптора і мистця. „Мистців, — продовжував промовець, — можна прирівняти до квітів, що їх не можна частіше пересаджувати в іншу землю й інше підсоння, бо всохнуть. Так само не можна пересувати мистців з місця на місце, з однієї країни в другу, бо це забирає від них творчу енергію, їхню мистецьку уяву, змінює іноді їхнє мистецьке наставлення — словом вони тратять ґрунт під ногами. А скільки то разів наші мистці мусіли „пересаджуватись" і покидати рідну землю!"

В дальшому слові промовець розповів у зворушливій формі про свою молодість, згадуючи про допомогу від Сергія Литвиненка в прийнятті його до різьбарської школи в Коломиї.

За цей гарний спогад і підкреслення доброзичливости до Сергія Литвиненка, присутні подякували мистцеві щирими оплесками.

Попрошений маестром С. Крижанівським, керівником цього вечора, до слова другий з черги голова ЛМКлюбу, д-р Борис Ржепецький, дуже тепло згадав першого голову Клюбу, мовляв Сергій Литвиненко на тутешнім ґрунті — це подарунок України для нас усіх. Він умів співпрацювати з усіми, а коли заходили будь - які труднощі — він спокійно поруч них і завжди найшов найкращу розв'язку. Це була людина широкого світогляду, спокійна і речева — мило було з ним співпрацювати.

Після короткої перерви, співак Володимир Тисовський (бас) при акомпаньяменті д-ра Ігоря Соневицького відспівав „Над Атлантиком", сл. Є. Маланюка, муз. акомпаньятора, пісню про отамана Стрільця, сл. Я. Славутича, муз. М. Фоменка і чумацьку пісню А. Гнатишина. Оперна співачка, Марта Кокольська-Мусійчук відспівала Індійську Пісню — Бенборга, „Тайна", муз. Ст. Людкевича, „Нехай і так", сл. І. Франка, муз. Ігоря Соневицького. Вдячна авдиторія нагородила пару співаків та їх акомпаньятора д-ра Ігоря Соневицького довготриваючими щирими оплесками. Від імені Клюбу маестро С. Крижанівський сердечно подякував авторам вечора поіменно за звеличання пам'яті першого голови Клюбу, і всім гостям за їхню участь.

Б. Б.

ТАРЗАН, Ч. 7234. Добра наука!

Відповідаючи на телефонічний виклик Петра Криспа, губернатор Смолл прибув до приміщення в якому відбулася стрілянина...

Це, панове, неначе поганий сон!

Ерик Бранд був моїм приятелем, а не тільки довіреним урядовцем... А тепер я довідуюся, що він брав участь у нелеґальному браконьєрстві!

...Почуваюсь частинно винним в цій справі — людина на моєму пості може розподілювати повновласті між його співпрацівниками, але в ніякому разі не може розподілити відповідальности!

Це добра наука для мене на майбутнє — Відтепер мусітиму посилити мій нагляд над діяльністю людей, призначених мною на різні пости!